

Mariane Paviasen
Medlem af Inatsisartut
Inuit Ataqatigiit

Besvarelse af § 37 spørgsmål 2024-055 om telekommunikationsproblemer i yderområder

20-03-2024
Sags nr.: 2024 – 5708
ID. Nr. 91329542

Kære Mariane Paviasen

Du har i henhold til § 37 i Forretningsorden for Inatsisartut stillet spørgsmål til Naalakkersuisut om telekommunikationsproblemer i yderområder. Dine spørgsmål er henvist til min besvarelse. Spørgsmålene gengives enkeltvis nedenfor, efterfulgt af en besvarelse.

Postboks 909
3900 Nuuk
Tlf.: (+299) 34 50 00
E-mail: box909@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Spørgsmål 1. Hvilke tiltag agter Tusass at gøre for at rette op på telekommunikationsproblemer og udfald i yderområderne?

Svar: Der er hentet bidrag fra besvarelsen fra Tusass A/S, som oplyser:

”For at sikre telekommunikation til yderområderne opererer Tusass en omfattende infrastruktur. Centralt for denne, er at der er 67 ødestationer, der opererer på fjeldtoppe langs de grønlandske kyster, og som udgør den grønlandske radiokæde. Disse er komplet ubemandede, og uden forbindelse til omverdenen andet end den data der sendes frem og tilbage mellem byer og bygder. De opererer således også med egen energiforsyning, primært i form af generatorer, men i de senere år suppleret yderligere med sol- og vindenergi. Derudover er der batterier til at holde stationerne i drift i en periode med generatorfejl.

En årsag til udfald, er fejl i energiforsyningen, for eksempel generatorfejl. Generatorerne er redundante, det vil sige der er minimum to generatorer, og serviceres på årlig basis af Tusass’ maskinfolk. Selvom der er et omfattende vedligeholdelsesprogram for Tusass’ energiinfrastruktur, er det næsten umuligt at undgå udfald. Dertil kan det i perioder være meget svært at komme ud på fjeldtoppene, da Tusass er afhængig af helikopterkapacitet og at vejret tillader flyvning.

Tusass er bevidste om at adgangen til telekommunikation er en stadig mere vital del af det grønlandske samfund. Derfor undersøger Tusass yderligere muligheder for at skabe ekstra forbindelser til yderområder, til at supplere den eksisterende radiokædeinfrastruktur, eksempelvis via satellitløsninger. At udvide forsyningssikkerheden generelt til yderområderne kræver en stor og flerårig indsats, og derfor vil Tusass indarbejde denne indsats i strategien 2025 – 2028. Der pågår dog også i 2024 indsatser der har til mål at forbedre forsyningssikkerheden i alle dele af Grønland.

Derudover har der de seneste år været vejrfænomener der har resulteret i overisning af antenner og udstyr, hvilket resulterer i nedsatte

sendeforhold og nedsat signal kvalitet. Her arbejder vi også med nye metoder og teknologier, der kan forhindre disse udfordringer.”

Spørgsmål 2. Hvilke planer har Tusass for at løse de vedvarende kommunikationsproblemer, som fåreholderne har?

Svar: Der er hentet bidrag fra besvarelsen fra Tusass A/S, som oplyser:

”Tusass erkender at service til fåreholderne ikke har været fejlfri siden tjenesten blev omlagt til ny Greensat satellit den 1. november 2023. Fåreholderne er ved idriftsættelse af Greensat tilbudt forbedrede tjenester i form af flatrate internet, tilsvarende andre kunder i satellitområderne. Det er tydeligt at dataforbruget er steget markant og det er glædeligt at kunderne ser ud til at tage de nye tjenester i brug. Med højere hastigheder har Tusass været nødt til at tage nye og højere frekvensområder i brug. Disse er mere følsomme overfor vind og nedbør. Fåreholderne og andre VSAT kunder bliver forsynet via en stor jordstation i Nuuk. Der er ved etableringen taget tiltag til at gøre systemet robust overfor vejret, men Tusass har forsøgt at balancere omkostningerne ved stabiliserende tiltag med den forventede effekt. Eksempelvis overvejedes en 15m. glasfiber-radome, der omslutter hele satellitanlægget i Nuuk under etableringen. Radomen havde en omkostning på mere end 4mDKK og Tusass valgte derfor i første omgang at etablere uden radome. Lige nu arbejdes der med en række tiltag der skal forbedre stabiliteten. Således er der fokus på problemet med dårlig stabilitet til fåreholderne og der bedes om forståelse for at Tusass arbejder med simple og økonomisk overkommelige forbedringstiltag i første omgang, men har fuldt fokus på at forbedre forsyningen af fåreholderne. Tusass beklager at fåreholderne været generet af sporadiske udfald, og medgiver at frekvensen af udfald er for høj, og der arbejdes fokuseret på løsninger med henblik på bedre stabilitet.”

Spørgsmål 3 Hvor stor en besparelse har Tusass opnået ved at lukke for servicecentre i de mindre byer?

Svar: Der er hentet bidrag fra besvarelsen fra Tusass A/S, som oplyser:

” For Tusass er etablering af samarbejder i de mindre byer et nødvendigt tiltag for at imødegå de seneste års meget kraftige fald i portoindtægter. Et fald, der fortsætter i højt tempo, og som betyder at Tusass postbutikker er urentable. Digitaliseringen, der er den primære årsag til det meget markante indtægtsfald på brevene, er både et lokalt og globalt fænomen. Post selskaber over hele verden er i en meget svær situation og ser ind i en endnu sværere fremtid, da digitalisering rammer den primære indtægtskilde, som er brevene. Dette har krævet nytænkning for at kunne løse den tilbageblevne opgave på en rentabel måde – en nytænkning, der ligeledes er nødvendig i Grønland, og dermed for Tusass. Tusass butikkerne i Paamiut, Narsaq og Nanortalik gav store underskud og stod overfor større urentable investeringer.

Tusass mener ikke, at lukning af de 3 Tusass butikker i Sydgrønland bidrager til en affolkning af de mindre steder. Tværtimod sikrer etableringen af samarbejder med detailhandlen en bedre service i de pågældende byer. Med lukning af disse butikker har Tusass sikret flere forhold, herunder:

- Væsentligt længere åbningstid. I alle 3 byer var åbningstiderne reduceret til 3 timer dagligt, fra kl. 12:00-15:00. I dag serviceres kunderne i Brugsenis åbningstid, så kunderne ikke længere er nødsaget til at gå i Tusass butikken indenfor egen arbejdstid.
- Fleksibel kundeservice. De opstillede udleveringsbokse i byerne betyder, at kunderne via sms- eller mailtilmelding, kan få familiemedlemmer eller bekendte til at afhente forsendelser for dem.
- Bevarelse af arbejdspladser. I de 3 byer er det lykkedes Tusass i samarbejde med Brugseni at undgå nedlæggelse af arbejdspladser, da alle Tusass medarbejdere har fået tilbudt arbejde hos Brugseni.
- Styrkelse og bevarelse af elevpladser. Tusass lærlinge fortsætter uddannelse hos samarbejdspartneren, hvor der er mulighed for at give en mere varieret og fagligt tung uddannelse."

Spørgsmål 4 Hvad er Naalakkersuisut syn på at selvstyrets aktieselskaber lukker deres kontorer i de mindre byer?

Svar: Jeg vil besvare spørgsmålet ud fra de Selvstyrejede aktieselskaber under mit ressort.

Selvstyret ejer en række selskaber inden for telekommunikation og infrastruktur med henblik på at sikre effektiv service på virksomhedernes ansvarsområder. Det gælder også Tusass A/S, som har ansvar for post og telekommunikation. Selvstyret kan stille krav via lovgivningen til den service, som selskaberne udbyder, men hvordan selskaberne effektiviserer er op til selskabernes bestyrelser og direktioner. Det er i borgerne og erhvervslivets interesse, at Tusass effektiviserer således, at deres udgifter til post og telekommunikation ikke stiger unødigt.

Jeg håber, at det ovenstående besvarer dine spørgsmål.

Med venlig hilsen

Hans Peter Poulsen